

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Cumhuriyet tarihi boyunca Kürt dili üzerindeki baskı politikası devam etmiştir. Devletin Kürt diline yaklaşımı toplumsal bir algıya da sebep olmuş ve Kürtçe gibi kadim bir dilin en temel ve evrensel hakları bile söz konusu olduğunda toplumsal algılar harekete geçirilmiştir. Kürtçenin kamusal alanda kullanımı ile ilgili anayasal, yasal ve toplumsal bariyerlerin araştırılarak eşitlik ilkesine uygun bir şekilde bu sorunların çözüm yollarının tespit edilmesi amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 115 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması gereğini arz ve teklif ederiz.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

Türkiye'de kamu yönetimi merkeziyetçi ve tekçi bir yapıya sahiptir. Bu katı merkeziyetçi yapıdan dolayı halkın yönetime katılım imkânları kısıtlanmakta, kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde sunulması zorlaşmakta, insan hakları ve demokrasi anlayışıyla uyumlu bir biçimde ülkedeki farklı dil ve kültürlerin tanınması, korunması ve geliştirilmesi güçleştirmektedir.

Anadili, bir halkın varlığının en büyük dayanağıdır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren ülkede farklı diller konuşan toplumsal kesimlerin varlığına rağmen, tek dilci bir politika izlenmiştir. Kürt dili de cumhuriyetin ilk yüzyılının başından itibaren sistematik bir şekilde uygulamaya konulan asimilasyon politikalarının hedefi olmuştur.

Cumhuriyetin kuruluşundan beri iktidarlar, Kürtlerin varlığını ve anadillerini toplumda bir bölünme travması yaratmak için kullanmıştır. Toplumda yaratılan bu travmatik durum iktidarların her zaman işine gelmiştir. Kürtlerin en temel hakları karşısında "beka tehdidi" algısı yaratarak devlet ve iktidar aygıtları kendi varlığının devamını garanti altına almak istemiştir. Sonuç olarak toplumun gerçek sorunlara ilgisi de önlenmiştir. Demokrasi ve özgürlük talepleri her seferinde "beka" duvarına çarpmış ve ötelenmiştir.

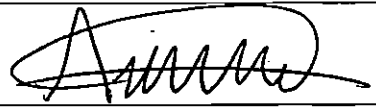
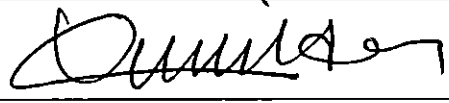
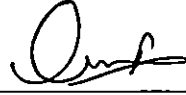
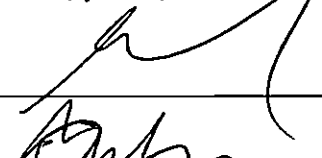
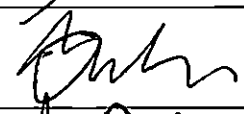
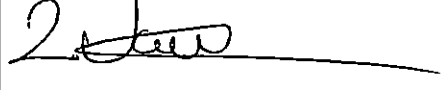
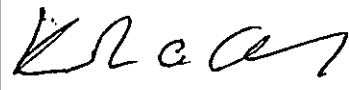
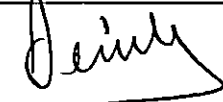
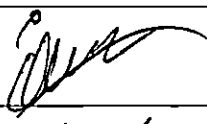
Son 22 yıldır iktidarda olan AKP'nin bir yönetsel aygıtına dönüşen kayyımlar eliyle bu politikalar sürdürülmektedir. Merkezi yönetim tarafından atanan kayyımların ilk icraatlarından biri Kürt halkının diline saldırmak olmuştur. Kayyımların bütün çabaları Kürtçenin kamusal alandan silinmesi üzerine yoğunlaşmıştır. Kayyım atanan yerlerde Kürtçe okullar, dernekler, kurslar, kreşler kapatılmış, Kürtçe yer isimleri değiştirilmiş, Kürtçe tabelalar kaldırılmıştır. Yine iktidar tarafından birçok defa Kürtçe tiyatro, konser ve diğer etkinlikler gerekçe gösterilmeden yasaklanmıştır.

UNESCO 21 Şubat'ı Dünya Anadili Günü ilan etmiştir. Her yıl 21 Şubat'ı insanlığın paha biçilmez mirası olan dil çeşitliliğini ve çok dilliliği onurlandırmak için kutlamaktadır. Türkiye 1990 yılında imzaladığı, UNESCO'nun Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesinin anadili hakları ile ilgili 17, 29 ve 30. Maddelerine çekince koymuştur. Yıllardır uluslararası ve ulusal çocuk hakları örgütleri bu çekincelerin kaldırılması çağrısı yapmaktadır.

2022 yılında yayınladığı verilerde İsviçre Kürt Enstitüsü, BM belgelerine dayanarak 20 ülkede Kürt nüfusu araştırmasında dünya genelinde 70 milyon Kürt yaşadığını tespit ettiğini duyurmuştur. Yeryüzünde kendi anadilinde eğitim almayan, yasal statüsü olmayan ve milyonları bulan tek halk Kürt halkıdır. Bu durum sosyal, siyasal ve ekonomik birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Örneğin; Şano Ar'ın oyunu "Qral û Travîs" turnesi devam ederken gerekçe gösterilmeden 23 Ocak'ta Ağrı'da, 10 Şubat'ta Antep'te, 16 Şubat'ta İstanbul'da, 18 Şubat'ta ise Adana'da yasaklanmıştır. Çok sık yaşanan başka bir sorun da ulaşım merkezlerinde yaşanmaktadır. Türkiye havalimanlarında ulusal ve uluslararası seyahatlerde farklı dillerde hizmet verilmesine rağmen yurtiçinde ve yurtdışında yaşayan ve anadili Kürtçe olan kişilere Kürtçe hizmetin verilmemesi beraberinde birçok mağduriyeti getirmektedir. Havalimanları başta olmak üzere ulaşım merkezlerinde Kürtçe anons vb. hizmetlerin yapılmasının önünde herhangi yasal bir engel bulunmuyorken iktidar bu konuda adım atmamaktadır. Bu iki farklı örnek Kürt halkının sosyal yaşamda kendi anadillerini kullanma noktasında girdikleri zor durumları anlatmaya yeterdir.

Sosyal bir devlet olmanın gereği olarak kamusal hizmetleri bireylere daha etkin ve yaygın bir biçimde sunabilmenin yolunun bireylerin en kolay anlayabilecekleri ve uyum gösterecekleri dilde yani anadilde hizmet sunmayla gerçekleşecektir. Ancak milyonlarca Kürt yurttaş kendi dilinde kamusal hizmet alamamaktadır.

Bu bağlamda; Kürt yurttaşların anadilinde kamusal hizmetlerden faydalanabilmesinin önündeki anayasal ve yasal engellerin araştırılarak çözüm yollarının tespit edilmesi, Kürt halkının değerlerinin tehdit olarak algılanmasına yol açan toplumsal bariyerlerin sebepleri, sonuçları ve çözüm yollarının tespit edilmesi amacıyla TBMM bünyesinde meclis araştırma komisyonu kurulması gerekmektedir.

1	Sinan Sipkyorek	Van	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	G. otlu
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	A. Depur
9	Mehmet KAMAÇ	DİYARBAKIR	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	